

Asia: VN/36398/2023

Lausuntopyyntö luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle laeiksi Kansaneläkelaitoksesta annetun lain ja eräiden muiden lakien muuttamisesta

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Suomen Sairaanhoitajat kiittää mahdollisuudesta lausua tätä hallituksen esitystä.

Otamme kantaa vain muutamiin kohtiin ja toteamme, että esimerkiksi Eduskunnan oikeusasiamiehen kanslian ja Oikeuskanslerinvirasto lausunnoissa on tuotu esiin tärkeitä näkökulmia laillisuuden ja perus- ja ihmisoikeuksien näkökulmasta sekä Kansaneläkelaitoksen laajan tiedonsaannin välttämättömyyden tarkennustarpeista. Jos kansalaiset menettävät luottamuksensa julkisoikeudellisiin toimijoihin, yhteiskunnan peruspilarit alkavat sortua. Siksi salassa pidettäviä ja arkaluontoisia tietoja ei pidä jakaa ilman tarkkaa ja lakiperusteista harkintaa.

Avustavien tehtävien siirtäminen yksityiselle taholle tarkoittaa sitä, että nämä yksityiset tahoilla on pääsy asiakkaiden salassa pidettäviin ja arkaluontoisiin tietoihin. Miten yksityisten yritystoimijoiden salassapitovelvollisuus -ja osaaminen aiotaan taata? Aina yksi ylimääräinen lenkki tiedonsiirronketjussa lisää riskiä tietoturvaan. Eivätkö tietoturvariskit olisi vähäisempiä, jos Kelan henkilöstöön palkattaisiin näitä avustavia tehtäviä suorittavia? Samalla säästytään ostopalvelu- ja tiedonsiirtokustannuksilta ja -riskeiltä?

Digitaalisen viranomaisviestinnän ensisijaisuus ei voi Suomen Sairaanhoitajien näkemyksen mukaan olla ainoa peruste sille, että asiakkaat saavat tiedon sähköisesti? Pakkodigitalisaatiolla saattaa yhdestä näkökulmasta katsottuna säästää rahaa, mutta asiakasnäkökulmaa ei voi tässä unohtaa. Tärkeintä ei kai ole se, että tieto lähtee Kelasta, vaan se saavuttaako tieto asiakkaan. Kelan asiakkaissa on paljon ikäihmisiä ja sellaisia, joilla ei ole mahdollisuutta minkäänlaiseen sähköiseen asiointiin. On välttämätöntä, että sähköinen tiedoksianto tulee vielä perustua henkilön suostumukseen.

Yhteyshenkilötietojen ilmoittaminen Kansaneläkelaitoksen päätöksessä ei ole välttämätöntä, kunhan palvelunumero on toimiva ja palvelunumerossa vastaaja osaava. Palvelunumeroon tulee saada yhteys kohtuullisessa ajassa ja vastaajan on osattava perustella, tiedottaa ja neuvoa asiakasta hänen asiassaan. Asiakkaalla tulee olla myös mahdollisuus valittaa päätöksestä sellaista reittiä, mikä on hänelle mahdollinen.

Ehdotukset ja niiden vaikutukset -kohdassa ei ole lainkaan huomioitu vaikutuksia ammattilaisiin ja Kansaneläkelaitoksen asiakkaisiin. Asiakkaalle tietosuoja, turvallinen ja osaava sekä toimiva palvelu ovat merkityksellisiä. Jos yhteydet eivät pelaa tai tieto ei tavoita asiakasta, elää asiakas epätietoisuudessa eikä saa hoidettua monia muita elämänhallinnan kannalta tärkeitä asioitaan. Tämä vaikuttaa asiakkaan ja esimerkiksi koko perheen hyvinvointiin ja elämänhallintaan. Asiakkaan epätietoisuus ja päätöksiä vaille olevat asiat voivat heijastuvat myös hänen terveyteensä ja hyvinvointiinsa ja sitä kautta kuormittaa myös sosiaali- ja terveydenhuollon palveluita ja ammattilaisia.

Karhe Liisa

Suomen sairaanhoitajaliitto ry - Suomen Sairaanhoitajat ry